

Кобзар Олена Михайлівна
*кандидат економічних наук,
старший науковий співробітник
відділу екосистемних послуг та природоохоронних територій,
Інститут демографії та проблем якості життя
Національної академії наук України*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-439-2-12>

ДОСВІД АВСТРАЛІЇ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПРИРОДООХОРОННОЇ ЦІННОСТІ БІОРІЗНОМАНІТТЯ

На спільному брифінгу МЗС України та ЮНЕП щодо впливу російської агресії на довкілля України Міністр захисту довкілля та природних ресурсів України Світлана Гринчук під час свого виступу заявила, що «масштаби довкіллевих втрат, які вже змогли обрахувати експерти наразі складають понад 65 млрд грн. Проте, реальні збитки, завдані довкіллю війною, є значно більшими» [1]. Зазначене свідчить про актуальність проблеми об'єктивного та повного оцінювання завданих довкіллю збитків. Наразі існує низка методик визначення шкоди та збитків, завданих довкіллю України внаслідок збройної агресії Російської Федерації, які було розроблено відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації» від 20.03.2022 р. № 326. Зокрема це «Методика визначення шкоди та збитків, завданих територіям та об'єктам природно-заповідного фонду внаслідок збройної агресії Російської Федерації», затверджена наказом Міндовкілля України від 13.10.2022 № 424 [2]. Слід зазначити, що вказана методика є досить узагальненою та потребує подальшого удосконалення. В процесі такого удосконалення доцільним є врахування зарубіжного досвіду з визначення природоохоронної цінності біорізноманіття. Зокрема у цьому сенсі цікавим вбачається досвід природоохоронного фонду Нового Південного Уельсу (Австралія) щодо визначення природоохоронної цінності біорізноманіття. Оцінювання

проводиться з метою вибору для інвестування проектів із збереження біорізноманіття в рамках Інвестиційної стратегії Нового Південного Уельсу зі збереження біорізноманіття [3]. При виборі проектів для інвестування фондом оцінюється природоохоронна цінність запропонованих територій. Природоохоронна цінність визначається за цінністю біорізноманіття та ландшафтним контекстом (рис. 1) [4]. Цінність біорізноманіття оцінюється за такими критеріями:

- поточним екологічним станом території та очікуваною зміною (покращенням) екологічного стану внаслідок проведення природоохоронних заходів за рахунок інвестицій в рамках Інвестиційної стратегії Нового Південного Уельсу зі збереження біорізноманіття;
- природоохоронною цінністю біорізноманіття, а саме – природоохоронною цінністю цільового виду (захист якого є метою створення та подальшого інвестування природоохоронного об’єкту) та інших пріоритетних видів (які також мають певну природоохоронну цінність).

Рис. 1. Критерії визначення природоохоронної цінності території

Джерело: складено автором за [4]

Ландшафтний контекст відображає, по-перше, зв'язок біорізноманіття з сусідніми екосистемами. Наприклад, наскільки сусідні екосистеми підтримують види з території, природоохоронна цінність якої визначається, у таких випадках переміщення, як пошук їжі, розселення, міграція тощо [5]. По-друге, наближеність до інших природоохоронних територій – внесок потенційної природоохоронної території у державну мережу заповідних об'єктів. Природоохоронним фондом Нового Південного Уельсу при виборі проектів із створення природоохоронних територій надається перевага ділянкам розташованим поблизу інших заповідних об'єктів.

З точки зору запровадження у вітчизняну практику серед іншого заслуговує на увагу виокремлення при визначенні природоохоронної цінності біорізноманіття таких характеристик, як ландшафтний контекст – зв'язок біорізноманіття з сусідніми екосистемами та наближеність до інших природоохоронних територій.

Список використаної літератури:

1. Понад €65 млрд збитків та майже 6,5 тисяч випадків знищення екосистем. *Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України*. URL: <https://mepg.gov.ua/ponad-e65-mlrd-zbytktiv-ta-majzhe-6-5-tysyach-vypadkiv-znyshhennya-ekosystem/> (дата звернення 21.11.2024).

2. Методика визначення шкоди та збитків, завданих територіям та об'єктам природно-заповідного фонду внаслідок збройної агресії Російської Федерації, затверджена наказом Міндовкілля України від 13.10.2022 № 424. *Верховна Рада України*: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1416-22#Text> (дата звернення: 20.09.2024).

3. Biodiversity Conservation Investment Strategy 2018. URL: <https://www.environment.nsw.gov.au/-/media/OEH/Corporate-Site/Documents/Animals-and-plants/Conservation-management-notes/biodiversity-conservation-investment-strategy-2018-180080.pdf>

4. Biodiversity Conservation Trust Assessment Metric. URL: <https://www.bct.nsw.gov.au/sites/default/files/202206/BCT%20Assessment%20Metric%20Web%20Version%20March%202022.pdf> (дата звернення: 22.11.2024).

5. Ecological carrying capacity of terrestrial habitat. *NSW government*. URL: <https://datasets.seed.nsw.gov.au/dataset/ecological-carrying-capacity-of-terrestrial-habitat>